

**ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียน
พระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น**
**Leadership According to The Sevenfold Sappurisadhamma
for Administrators in The Phrapariyattidhamma Schools
in Khonkaen Province**

อรนุช โขพิมพ์, เอกฉัตร จารุเมธีชน, ประยูร แสงใส และสุเทพ ปาลสาร
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตขอนแก่น

บทคัดย่อ

งานวิจัยเรื่องนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น และเพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

ผลการวิจัยพบว่า

1. ภาวะผู้นำของผู้บริหารตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ในภาพรวมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก ในรายด้านพบว่าทุกด้านมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากด้านค่าเฉลี่ยที่มีมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านอัตถิยอุตตา ด้านปริสัญญุตตา ด้านกาลัญญุตตา ด้านบุคคลปโรปริยัญญุตตา ด้านมัตตัญญุตตา ด้านธัมมัญญุตตา และด้านอัตตัญญุตตา
2. การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จังหวัดขอนแก่นตามความคิดเห็นของบุคลากร จำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์ พบว่า มีระดับความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านทุกด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ 0.05

3. แนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญ จังหวัดขอนแก่น

ด้านธัมมัญญตา ผู้บริหารเป็นผู้มีความรู้ แต่ควรมีโอกาสได้เข้าร่วมอบรมพัฒนาตนเอง กล่าวคือผู้นำนั้นจะต้องรู้จักเหตุ รู้หลักการ

ด้านอานัตถัญญตา ผู้บริหารควรเปิดใจให้กว้างและยอมรับฟังความคิดเห็น ความรู้สึกของผู้ร่วมงาน และปล่อยวางให้มาก

ด้านอัตตัญญตา ผู้บริหารควรควบคุมอารมณ์ของตนเอง มีความอดทน อดกลั้น และอย่ายึดกับตนเองมากกว่าองค์กร ควรนำหลักธรรมมาปฏิบัติให้เกิดตามหลักของทางสายกลางให้มากขึ้น

ด้านมัตตัญญตา ผู้บริหารควรที่จะรู้จักประมาณตน ควรจะนำงบประมาณที่ส่วนกลางจัดสรรให้ไปใช้อย่างเหมาะสม ไม่ใช่ด้านอื่นนอกจากด้านการศึกษา และพัฒนาองค์กรให้เจริญขึ้น

ด้านกาลัญญตา ควรรู้เวลาและโอกาสในการพัฒนาโรงเรียน ควรมีแผนในการพัฒนาที่ดีกว่านี้ การปฏิบัติงานหรืองานในโรงเรียนใช้เวลาให้เหมาะสม ไม่เอาเวลาเรียนของสามเณรไปใช้ในงานส่วนตัว และควรที่จะมีเป้าหมายและแผนในการดำเนินงานให้ชัดเจน

ด้านปริสสัญญตา ผู้บริหารควรเป็นมิตรแท้กับชุมชน องค์กรอื่นๆ เพื่อที่จะทำให้ได้รับความไว้วางใจจากบุคคลภายในและภายนอก

ด้านบุคคลปิโรปรัญญตา ผู้บริหารไม่ควรที่จะเลือกปฏิบัติ ควรเลือกบุคคลากรในการทำงานให้เหมาะสมกับความสามารถของบุคคลนั้นๆ และควรให้มีการอบรมการบริหารงานด้านบุคลากรเพื่อให้เกิดประโยชน์และคุณค่าแก่ผู้ปฏิบัติงานทุกคน

คำสำคัญ : ภาวะผู้นำ, หลักสัปปุริสธรรม 7, ผู้บริหาร

Abstract

The purposes of this research were (1) to study the leadership according to sevenfold Sappurisadhamma for administrators in the Phrapariyattidhamma School, Khonkaen province, (2) to compare the leadership according to sevenfold Sappurisadhamma for administrators in the Phrapariyattidhamma Schools, Khonkaen province, and (3) to study approaches to promote the leadership according to sevenfold Sappurisadhamma for administrators in the Phrapariyattidhamma Schools, Khonkaen province.

A result of this research was found in the following aspects.

1. A study of the leadership according to sevenfold Sappurisadhamma for administrators in the Phrapariyattidhamma Schools, Khonkaen province in general was in the high level. When each aspect of this study was considered, it was in the high level. It could be organized in order as follows: Atthaññutā, Parisaññutā, Kālaññutā, Puggalaññutā, Mattaññutā, Dhammaññutā, and Attaññutā.

2. A result of comparing the opinion of the leadership according to sevenfold Sappurisadhamma for administrators in the Phrapariyattidhamma Schools, Khonkaen province, classified with their status and experience, was found that it was significantly different at the 0.05 level and then, there was the acceptance of the proposed hypothesis.

3. The view of administrators and teachers on approaches to promote the leadership according to sevenfold Sappurisadhamma for administrators in the Phrapariyattidhamma Schools, Khonkaen province was in the following points.

Dhammaññutā was found that the administrators was a trained person but they should be given a chance to take more self-development,

namely learning cause and effect, principles, and duties in order to get more efficiency of management.

Atthaññutā was found that the administrators should be more open-minded, able to accept their colleagues' thoughts and opinion, and interested in living with all things without attraction.

Attaññutā was found that the administrators should control emotions, and be patient without selfish, and follow greatly the Middle Way in Buddhism.

Mattaññutā was found that the administrators should learn the theory of moderation, manage the central budget properly, especially in education, and grow more development of organization

Kālaññutā was found that the administrators should learn the time and the opportunity of developing the school, have a good plan without taking the learning periods out, and work with a clear goal.

Parisaññutā was found that the administrators should be a good friend for the community, other people and other organizations in order to get faith and acceptance from personnel within the school and peoples in the other organizations.

Puggalaññutā was found that the administrators should be equal to all persons, choose properly a person for a work, train all workers properly for work, and promote their prosperity in life.

Key words : Leadership, Sevenfold Sappurisadhamma, Administrators

บทนำ

ตามกฎกระทรวงแบ่งส่วนราชการสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ พุทธศักราช 2549 กำหนดให้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติมีอำนาจหน้าที่ในการทำนุบำรุงพุทธศาสนศึกษา เพื่อพัฒนาความรู้คู่คุณธรรม โดยมีกองพุทธศาสนศึกษาเป็นหน่วยงานย่อยในการประสานและดำเนินการเกี่ยวกับการควบคุมดูแลจัดการศึกษาวิชาการ พระพุทธศาสนาการจัดการศึกษา พระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาและรับผิดชอบงาน การศึกษาของคณะสงฆ์ โดยมาตรา 12 แห่งพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พุทธศักราช 2545 และตาม กฎกระทรวงว่าด้วยสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานโดยสถาบันพระพุทธศาสนา พุทธศักราช 2548 ได้ให้สิทธิสถาบันพระพุทธศาสนาจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานแก่พระภิกษุ และสามเณร (กองพุทธศาสนศึกษาสำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555)

การศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาเป็นการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ รัฐกำหนดให้มีขึ้นตามความประสงค์ของคณะสงฆ์ เพื่อให้พระภิกษุสามเณรมีความรู้ทั้งทาง โลกและทางธรรมควบคู่กันไป เป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นให้พระภิกษุสามเณรเป็นศาสน ทายาทที่ดี มีความรู้ตามมาตรฐานการศึกษาของชาติ และมีความรู้ความเข้าใจในหลักธรรม คำสอนนำหลักธรรมและพระวินัยไปประพฤติปฏิบัติเพื่อให้เกิดประโยชน์สุขแก่ชีวิต เกิด ปัญญา สามารถดำรงอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข และช่วยเผยแผ่ ปกป้อง รักษา พระพุทธศาสนาให้เจริญรุ่งเรืองและส่งเสริมสันติสุขแก่สังคมไทยและสังคมโลกสืบไป ด้วย เหตุนี้สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติจึงส่งเสริมให้วัดที่มีความพร้อมในทุก ๆ ด้านจัดตั้ง โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา และขยายชั้นเรียนในระดับสูงขึ้นเพื่อสร้าง ประโยชน์แก่สังคม พระพุทธศาสนา และประเทศ (สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ, 2555)

จากการพัฒนาประเทศที่ผ่านมาเป็นที่ยอมรับโดยทั่วกันว่ามุ่งเน้นความ เจริญทางด้านเศรษฐกิจและความก้าวหน้าด้านเทคโนโลยีที่ขาดความสมดุลกับการพัฒนา ทางด้านคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมที่ดีงามของมนุษย์นั้น ก่อให้เกิดปัญหาที่ส่งผลกระทบ ต่อคุณภาพชีวิตของคนในประเทศโดยรวม และเป็นสาเหตุที่มาของปัญหาทางด้านสังคมใน ปัจจุบันที่นับวันจะทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับโดยเฉพาะอย่างยิ่งในกลุ่มเด็กเยาวชนที่เป็น อนาคตสำคัญของชาติซึ่งกำลังประสบปัญหาด้านสังคมและวัฒนธรรมมารุมล้อม คุณค่าและ

โน้มน้าวจิตใจให้หลงผิดมีพฤติกรรมที่เบี่ยงเบนชาตระเบียบวินัยละทิ้งค่านิยมความเป็นไทย ชาติความตระหนักในคุณค่าของคุณธรรม จริยธรรมที่พึงประสงค์นับว่าเป็นปัญหาที่จะต้องได้รับการแก้ไขเยียวยาอย่างเร่งด่วน จึงทำให้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้มีข้อบัญญัติและให้ความสำคัญเกี่ยวกับการส่งเสริมคุณธรรม จริยธรรม และการปลูกจิตสำนึกของความเป็นไทยให้กับเยาวชนและประชาชนในชาติ ซึ่งส่งผลให้มีการกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาเศรษฐกิจแห่งชาติ ฉบับที่ 11 ตั้งแต่วันที่ 1 ตุลาคม 2554 จนถึงวันที่ 30 กันยายน 2559 (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11, 2555 - 2559, 2556) ที่ต้องการพัฒนาคุณภาพคนไทยให้มีคุณธรรม เรียนรู้ตลอดชีวิต มีทักษะ และการดำรงชีวิตอย่างเหมาะสม ทั้งนี้การศึกษาน่าจะให้ทางออกที่ดีต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวข้างต้น และผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาก็น่าจะเป็นความหวังหนึ่งของสังคมที่เป็นผู้มีภาวะผู้นำตามหลักธรรมที่เป็นแบบอย่างที่ดีด้านจริยธรรมต่อครู นักเรียน และบุคคลอื่นในสังคม ตามความมุ่งหมายในการพัฒนาการศึกษาของชาติตามความในพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2 พุทธศักราช 2545 และ (ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553 มาตราที่ 6 (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ, 2542 แก้ไขเพิ่มเติม ฉบับที่ 2, 2545 และ ฉบับที่ 3, 2556) ที่ต้องการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรม มีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขและพัฒนาสังคมไทยให้เป็นสังคมที่มีความเข้มแข็งและมีดุลยภาพ

ทั้งนี้เนื่องด้วยผู้วิจัยปฏิบัติหน้าที่เป็นครูในโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษาจึงมีความสนใจในการที่จะศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปตปริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ซึ่งประกอบด้วยด้านธัมมัญญตา อตถัญญตา อตตัญญตา มัตตัญญตา กาลัญญตา ปริสสัญญตาและบุคคลัญญตา หรือ บุคคลปโรปรัญญตา อันจะทำให้เราเข้าใจในภาวะผู้นำตามหลักธรรมของผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้นำมาใช้ในการบริหารงานได้ชัดเจน และนำมาประยุกต์ใช้ในสังคมปัจจุบันที่มีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เพื่อให้เกิดประโยชน์และความเจริญก้าวหน้าในการปฏิบัติงานทั้งของส่วนตนและของส่วนรวมในอนาคตได้เป็นอย่างดี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1 เพื่อศึกษาภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรมแผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น
- 2 เพื่อเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ตามความคิดเห็นของบุคลากร โดยจำแนกตามสถานภาพและประสบการณ์การทำงาน
- 3 เพื่อศึกษาแนวทางส่งเสริมภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้วิจัย ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ใช้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 170 รูป/คน
2. ขั้นตอนการดำเนินวิจัย
 - 1) ศึกษาค้นคว้าจากเอกสารงานวิชาการตามแนวคิด ทฤษฎี ตำรา และเอกสารงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา
 - 2) สร้างแบบสอบถามสำหรับใช้เก็บรวบรวมข้อมูล และนำเครื่องมือที่สร้างขึ้นไปเก็บข้อมูลกลุ่มตัวอย่าง แล้วนำข้อมูลที่รวบรวมได้มาวิเคราะห์ข้อมูลทางสถิติ และแปลผล
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย แบบสอบถามภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้ 1) ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม 2) เป็นแบบสอบถามภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น จำนวน 35 ข้อ และ 3) ข้อเสนอแนะแสดงความคิดเห็น
4. การสร้างเครื่องมือในการวิจัย ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับแนวคิดเรื่องภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา เพื่อกำหนดเป็นกรอบแนวคิดในการวิจัย และนำมาสร้าง ข้อคำถามครอบคลุมประเด็นที่ต้องการในแบบสอบถาม

5. การเก็บรวบรวมข้อมูล คือนำแบบสอบถามภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น ไปเก็บข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 141 รูป/คน

6. สถิติที่ใช้ในการวิจัย คือ เพื่อให้การวิเคราะห์ข้อมูลตรงวัตถุประสงค์ของการวิจัย ผู้วิจัยได้ใช้โปรแกรมสำเร็จรูปที่ใช้ทางสังคมศาสตร์ วิเคราะห์โดยใช้ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน t-test (One-Way ANOVA) และ F-test เปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ด้วยวิธีผลต่างนัยสำคัญน้อยที่สุด (Least Significant Difference LSD)

ผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

1.ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม พบว่าในด้านสถานภาพจำนวนของผู้บริหารมี 30 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 21.28 จำนวนครูมี 111 รูป/คน คิดเป็นร้อยละ 78.72 ในด้านประสบการณ์ส่วนใหญ่มีประสบการณ์ อายุต่ำกว่า 10 ปี คิดเป็นร้อยละ 71.63 รองลงมา คือ 10-20 ปี คิดเป็นร้อยละ 19.15

2.ภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกด้าน ดังนี้

ด้านธัมมัญญตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ ข้อที่ผู้บริหารใช้หลักกัลยาณมิตรและเป็นแบบอย่างที่ดีของครูและนักเรียน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่เข้าใจเกี่ยวกับหลักในการบริหารจัดการสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นผู้ที่ยึดหลักการและบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างเป็นขั้นเป็นตอน

ด้านอัตถัญญตา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับระดับปานกลาง 1 ข้อ คือ ผู้บริหารมีวิสัยทัศน์ หรือปรัชญา พันธกิจ เป้าหมาย ในการพัฒนาสถานศึกษา ส่วนข้ออื่นๆ มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ผู้บริหารจัดให้มีการร่วมมือกับผู้ปกครอง วัด และชุมชน เพื่อพัฒนาผู้เรียนและชุมชนมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้มีความมุ่งมั่น และมีความเพียรพยายามที่จะขับเคลื่อนนโยบายไปสู่จุดหมาย ที่ตั้งไว้ และข้อที่ผู้บริหารจัด

ให้มีการวัดผลประเมินผลตามสภาพจริงโดยมีจุดเน้นเพื่อพัฒนานักเรียนอย่างต่อเนื่อง
มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านอัตตัญญา อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 2 ข้อ ข้อที่มีระดับความคิดเห็นปานกลางสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหาร
เป็นผู้นำวิสัยทัศน์ (visionary Leadership) และสามารถเผยแผ่วิสัยทัศน์ไปยังบุคคลต่างๆ
และระดับต่ำสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีความสามารถในการใช้แรงจูงใจส่วนข้ออื่นๆ มีความ
คิดเห็นอยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีความรับผิดชอบสูง มีความคิดเห็น
อยู่ในระดับมากเป็นอันดับที่หนึ่ง รองลงมา คือ ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีจิตใจเมตตาโอ้อ้อมอารี
และมีความเสียสละ ส่วนข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้นำการเปลี่ยนแปลงได้ มีความคิดเห็นอยู่ใน
ระดับมาก เป็นอันดับสุดท้าย

ด้านมัตตัญญา โดยภาพรวม มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณา
เป็นรายข้อ พบว่า มีความคิดเห็นอยู่ในระดับปานกลาง 1 ข้อ ได้แก่ ผู้บริหารบริหาร
งบประมาณได้อย่างคุ้มค่าและเกิดประโยชน์ต่อสถานศึกษา ส่วนข้ออื่นๆ มีความคิดเห็น
อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยข้อที่มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับที่หนึ่ง ผู้บริหารยึดหลัก
ปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเป็นแนวทางในการบริหารงาน รองลงมา คือ ผู้บริหารจะ
ปรับเปลี่ยนแผนการดำเนินงานตามสถานการณ์ต่าง ๆ ตามความเหมาะสม ผู้บริหารรู้จักวาง
ตนได้อย่างเหมาะสม ตามลำดับ และข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้กำหนดนโยบายและวางแผนในการ
บริหารงานได้เหมาะสม มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับสุดท้าย

ด้านกาลัญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้ที่แก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้นได้ทันต่อเหตุการณ์และเวลา มีความคิดเห็น
อยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ผู้บริหารจัดทำนโยบายแผนงานหรือโครงการเหมาะสมกับโอกาส
และเวลา ผู้บริหารมีความสามารถในการบริหารเวลาอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารสามารถ
จัดลำดับความสำคัญของปัญหาก่อนและหลังได้ดี มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากลดหลั่นลง
มาตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารเป็นตัวอย่างที่ดีในการบริหารจัดการเวลาให้เกิดประโยชน์
กับสถานศึกษาสูงสุดมากเป็นอันดับสุดท้าย

ด้านปริสัญญญา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ
พบว่า ข้อที่ผู้บริหารให้ความสำคัญในการพัฒนาคุณธรรมและจริยธรรมของเยาวชน และ
ประชาชน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ผู้บริหารเปิดโอกาสให้ชุมชนได้มีส่วน

ร่วมในการทำกิจกรรมภายในสถานศึกษา ผู้บริหารเป็นนักประสานงานที่ดีกับทุกองค์กร และทุกภาคส่วน ผู้บริหารเป็นผู้ที่มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดีกับทุกคนและทุกองค์กร มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากลดหลั่นลงมาตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าประโยชน์ส่วนตนเป็นอันดับสุดท้าย

ด้านบุคคลปฎิบัติโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า ข้อที่ผู้บริหารเป็นผู้ส่งเสริมและสนับสนุนให้ภิกษุสามเณรหรือผู้ด้อยโอกาสได้มีโอกาสศึกษาเล่าเรียนเพิ่มเติมมีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากที่สุด ข้อที่ผู้บริหารสามารถปฏิบัติต่อผู้ใต้บังคับบัญชาแต่ละบุคคลได้อย่างถูกต้อง ผู้บริหารเป็นผู้ให้โอกาสและสนับสนุนคนที่มีความรู้ความสามารถให้ดำรงตำแหน่งที่เหมาะสม ท่านสามารถบรรจุแต่งตั้งหรือจัดวางบุคคลได้เหมาะสมกับงาน มีความคิดเห็นอยู่ในระดับมากลดหลั่นลงมาตามลำดับ ส่วนข้อที่ผู้บริหารให้ความสำคัญกับทรัพยากรมนุษย์ มีความคิดเห็นมากเป็นอันดับสุดท้าย

3 การเปรียบเทียบภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น สรุปได้ดังนี้

1. ปัจจัยด้านสถานภาพ พบว่าแตกต่างกันตามระดับนัยสำคัญทางสถิติที่กำหนดไว้ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่ามี 3 ด้าน ที่ระดับความคิดเห็นแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 คือ ด้านอัตถัญญุตาด้านปริสญญุตาด้านบุคคลปฎิบัติโดยภาพรวม ส่วนที่เหลือไม่แตกต่างกัน

2. การเปรียบเทียบตามประสบการณ์การทำงานของกลุ่มตัวอย่าง พบว่าบุคลากรที่มีประสบการณ์การปฏิบัติหน้าที่ที่ต่างกันมีความคิดเห็นในภาพรวมและรายด้านทั้ง 6 ด้าน มีความแตกต่างกันมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ยกเว้นด้านอัตถัญญุตาด้านปริสญญุตาด้านบุคคลปฎิบัติโดยภาพรวม

ข้อเสนอแนะ

1.ควรศึกษาภาวะผู้นำด้านมนุษยสัมพันธ์ตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

2.ควรศึกษาความพึงพอใจภาวะผู้นำตามหลักสัปปุริสธรรม 7 ของผู้บริหารโรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา จังหวัดขอนแก่น

3.ควรศึกษางานหลักการบริหารสถานศึกษาของผู้บริหารตามหลักธรรมใน
พระพุทธศาสนา

เอกสารอ้างอิง

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ. 2555 - 2559). *ออนไลน์*.
แหล่งที่มาของข้อมูล www.sesa10.go.th 4 กันยายน พ.ศ. 2556
พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 และ
(ฉบับที่ 3) พ.ศ. 2553. *ออนไลน์*. แหล่งที่มาของข้อมูล www.sesa10.go.th
เข้าถึงข้อมูลเมื่อวันที่ 4 กันยายน พ.ศ. 2556.
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ. (2555). *คู่มือการปฏิบัติงานการขออนุญาตจัดตั้งและ
ขยายชั้นเรียน*. โรงเรียนพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา.